ԹՎԱԿԱՆ—ՏԱՐԻ—ԹՎԻ—1817—ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ—15—ԱՊՐԻԼ—Ն Տ—27—ԱՊՐԻԼ—1876

ԳԱՆՁՄԱՆ

Տարեվանգին Ս. Պոլսոյ համար 8 Մկ.
» Գաւառաց » 10 Մկ.
Վեցամսեայ Ս. Պոլսոյ » 4 Մկ.
» Գաւառաց » 5 Մկ.
Ուրբաթանչիւր թերթի գին 60 փարա։ Ցանուցման տողը սկզբի անգամի համար 3 զուրուշ, որոնց անգամի համար 2 զուրուշ, ա եւ յետի անգամներու համար ջատ ազարկութիւն պիտի։

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԱՆՁՄԱՆ

Ինչ որ գրացած լրագրաց ճանչուելու համար թմբագրութեան պիտի։

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակներ պիտի ուղղուին Խորհրդ. գրութիւն Խորհրդոյ—Տ. Օրէնեան պարոնի ուղղուած։ Ղալաթիա Սանարքճիլար Ճատտէսի թիւ 1986 Նորօ տան։ Մասիսի գրասենեակը։

Հանուն ծարոյի չվճարուած նամակ չընդունուիր։

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆՈՒՊՕԼԻՍ 15 ԱՊՐԻԼ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Մօտալուտ պատերազմի մ'առաջքն առնելու համար տէրութեանց ջանքերը կը շարունակեն։ Աւստրիոյ կայսրն իւր մայրաքաղաքիս դեսպան Զիչի կոմսին հեռագրաւ հրաման ղրկեր է, որպէս զի Բ. Դրան խորհուրդոյ Գարատաղի դէմ պատերազմ չհրատարակել, և ապահովէ զայն թէ Աւստրիա պատրաստ է՝ իբրև դրացի Օսմանեան կառավարութեան՝ պէտք եղած օգնութիւնն ընելու յուզեալ գաւառաց խաղաղութեան համար։ Կորչաքոֆ իշխանն ալ հինգ տէրութեանց դեսպաններուն հետ Գարատաղի խնդրոյն վրայ խորհրդակցելով որոշուեր է որ յիշեալ տէրութիւնք Բ. Դուռը համոզեն Գարատաղի դէմ յարձակողական միջոցներ չգործածելու, և խաղաղարարութեան դորձին բարոյապէս օգնելու մասին իրենց խոստմունքը նորոգեն։ Բայց այս ապահովութիւնները պիտի կրնա՞ն ապստամբութեան վերջ տալ։ ահա այս կասկածելի է։ Քննենք եղելութիւնները։

Դաղմատիոյ կառավարչին և ապըստամբապետաց բանակցութիւնը լրագրաց մէջ հրատարակեցաւ։ Պ. Ռօտիչ հաշտութեան յորդորներուն ապստամբապետք պատասխաներ են պահանջելով որ Իսլամք բռնութեամբ իրենցմէ առնուած հողերուն մէկ երրորդն իրենց տան, և իրենք երեք տարի տուրքէ ազատ ըլլան։ Իսկ վերադառնալու յորդորին պատասխանեցին թէ մինչև որ Աւստրիա և Ռուսիա իրենց ապահովութիւն չտան՝ չեն կրնար վերադառնալ։ "Մեք հիմա տուն չունինք, ըսաւ Սօսիքա, պէտք է որ տուներնիս շինուին"։ Զէնքը վար դնելու յորդորին 'ի պատասխան, Սօսիքա դարձեալ ըսաւ. "Բոլոր Հերսէքի և Պոսնիոյ համար մեր իրաւունքը կը պահանջենք, աւելի կընտրենք մեռնիլ՝ քան թէ առանց իրաւանց և պաշտպանութեան ետ դառնալ"։ Ուրիշ ապստամբապետ մ'ալ ըսաւ. շատ անդամ իրաւունքներ շնորհուեցան մեզ, բայց երբէք չդորձադրեցան։ Պ. Ռօտիչ յայտարարեց թէ այսուհետև տրուած արտօնութեանց դորձադրութեան վրայ տէրութիւնք պիտի հսկեն. բայց Սօսիքա առաջարկեց որ Աւստրիա և Ռուսիա երաշխաւորեն որ մէկ տարուան համար պաշար, սերմ, կենդանի և տուն շինելու հարկաւոր բաները տրուին իրենց. ասկէց զատ վեց տեղ միայն Օսմանեան պահապան զօրք մնայ, և Ռուսիոյ ու Աւստրիոյ կողմէն հիւպատոսներ կարգուին։ Երբ Պ. Ռօտիչ իւր յորդորանքը կրկնեց, Սօսիքա պատասխանեց որ եթէ Եւրոպա իրենց խնդիրքը չընդունիր, կընայ՞ զամեն ալ ծովը նետելով խեղդել։ Վերջապէս ապստամբապետք մէկ բերան ըսին թէ Աւստրիոյ կամ Ամերիկայի պէս ազատ երկրի մէջ ապրիլ կուզեն, և բանակցութիւնն, ինչպէս արդէն ըսած ենք, առանց արդիւնքի վերջացաւ։

Ապստամբաց այս խնդիրներն ուրիշ կերպիւ չեն կրնար դորձադրիլ. բայց եթէ Հերսէքի և Պոսնիոյ կէս ինքնիշխանութիւն մը շնորհուելով, զոր Բ. Դուռը չկրնար տալ։ Միայն բան մը կրնայ Բ. Դուռը համոզել ապըստամբաց խնդիրքը կատարելու, այն է տէրութեանց համաձայնութիւնը։ Կերևի որ Ռուսիա ասոր համար կաշխատի, և Կորչաքոֆ իշխանին հինգ տէրութեանց դեսպաններուն հետ խօսակցութիւնն ալ նոյն նպատակաւ ըլլալու է։ Բայց այս համաձայնութիւնը պիտի կրնա՞յ հաստատուիլ. դժուարին բան. քանզի կատարեալ համաձայնութիւն մը կ'ենթադրէ նաև 'ի հարկին միաբան գործակցութիւն, որ անկարելի է։ Իւրաքանչիւր տէրութեան շահերն ու դիտումները տարբեր են, և երբ կարգը գայ գործելու, երբ բարոյական ազդեցութիւնը չկրնայ օգտակար լինել, չենք գիտեր թէ վեց մեծ տէրութիւնք ի՞նչպէս պիտի կրնան միաբան գործակցութեան մը վրայ համաձայնիլ։ Այնչափ դժուար է այս, որ դեռ երէկ կը զրուցուեր թէ Աւստրիոյ ու Ռուսիոյ մէջ ծանր անհամաձայնութիւն ծագեր է, թէ երկու տէրութեանց յարաբերութիւնները ցրտացեր են։ Թէպէտ անմիջապէս հաքն ալ կըսուի թէ այս ցրտութիւնն անհետանալով, համաձայնութիւնը վերահաստատուեր է։ Այս պիսի զրոյցներ նոյն իսկ եթէ գլխոփին անհիմն ալ լինին, կը ցուցնեն թէ՝ կա՛մ համաձայնութիւն ըսուած բանը բարակ թելով մը կապուած է, որ թեթև պատճառաւ մ'ալ կրնայ խզիլ, կա՛մ, եթէ ո՛չ, համաձայնութիւնն 'ի ներքուստ հաստատուն է, բայց արտաքուստ մերթ ընդ մերթ ցրտութեան նշաններ ցոյց կը տրուին մասնաւոր նպատակաւ մը։ Սոյդ է որ այս ցրտութիւնն աւելի լրագրաց յօդուածներու մէջ տեսնուեցաւ՝ Վսեմ. Հալիլ Շերիֆ փաշային 1870 ին Վիէննայէն առ Այալի փաշան յղած դեսպանական քանի մը գրութեանց հրատարակուելովն առթիւ, որք, ինչպէս ասկէ առաջ ալ ըսած ենք, Օսմանեան հպատակ Սլաւոյ մէջ ապըստամբութեան որոմ ցանելու համար Ռուսիոյ մեքենայութիւններն 'ի վեր կը հանեն, և կը յայտնեն թէ ներկայ ապստամբութիւնը վեց տարի առաջ նիւթուիլ սկսած է եղեր։ Վիէննայի Նոյ—Ֆրայէ—Բրէս լրագիրն այս յայտնութեան վրայ Ռուսիոյ դէմ յօդուած մը հրատարակեց, որ բաւական արձագանգ տուաւ։ Յիշեալ թերթին խօսքին նայելով, 1870 ին Գարատաղցիք և Սերվիացիք պատրաստուած էին, և հրամանի կ'սպասէին. "Արդ՝ կըսէ, հրամանը տրուեցաւ, և հետևանքը ծանօթ է։" Այս խօսքը Ռուսիոյ դէմ ամբաստանութիւն մ'էր, բայց Ռուս լրագիրք յիշեալ ճանուցադրէրն հերքիչս իբրև չենթադրելով, և առ այժմ գործը լրագրական վիճաբանութենէ մ'անդին չանցաւ։

Ապստամբութեան ասպարէզէն եկած լուրերուն նայելով Մուխթար փաշա նորէն Նիքսիչի ամրոցը պաշարումներու համար ճանբայ ելած է՝ այս անգամ աւելի զօրօք և անպատճառ Նիքսիչ մտնելու հրամանաւ։ Այսօր վաղը հարկաւ այս զինուորական շարժման վրայ լուր կառնուի։ Իսկ Բ. Դուռն իւր մտադիր եղած աղդու միջոցներն, եթէ ո՛չ բոլորովին ետ ձգած, գո՞նէ քանի մ'օր ալ յապաղած կը թուի, անշուշտ տէրութեանց նոր խորհուրդներուն վրայ։

Պելկրատի մէջ ցոյցերը կը շարունակեն։ Աւստրիոյ հիւպատոսին դէմ եղած ցոյցին վրայ Սերվիոյ արտաքին գործոց նախարարն անձամբ այցելութիւն մը տուաւ անոր, խոստանալով որ թշնամանք ընողները պատժուին։ Այս որոշումը Սերվիոյ պաշտօնական լրագրին մէջ հրատարակեցաւ, և գործն այսպէս վերջացաւ։ Ուրիշ նոր ցոյց մ'ալ եղաւ, բայց ո՛չ թէ թշնամանաց, այլ մեծարանաց, հօրանուացի Մերքիւս օրիորդին ընակարանին առջև։ Այս օրիորդն ապստամբաց մէջ էր և Լիուպիպրանդիչի հետ 'ի միասին ձերբակալուած էր Աւստրիացիներէն, բայց յետոյ արձակուելով Պելկրատ դնաց։ Սերվիացիք ջահերով և երգերով Օր. Մէրքիւս սի պատուհանին առջև ցոյցահանդէս մը տուին, և ճառ մը խօսեցան 'ի պատիւ անոր։ Յետոյ փողոցները պտըտելով Միլան իշխանին պալատին առջև դնացին և Զիվիո՞, այն է կեցցէ՞ պօռացին։ Այս ցոյցերէն ալ կրնայ տեսնուիլ թէ Սերվիացւոց դրսեան ո՛րչափ տաքցած, և ուղեղներն ո՛րչափ բորբոքած են։

Հիւսիսային տէրութեանց խաղաղարար ջանից յաջողութեան յամր ընթացքն, ապստամբութեան շարունակիլը, Դարատաղցւոց և Սերվիացւոց դրեթէ յայտնապէս ապստամբութեան մասնակցիլը տեսնելով, հարկ կըլլայ հետևցնել թէ ներկայ վիճակին շփոթութիւնը ծանր է, և չենք գիտեր թէ վերջն ո՛ւր պիտի յանգի։ Պ. Վէսկլիսքի անուն անձի մ'ապստամբաց հետ յարաբերութիւնն, և անոնց կողմէն փոխանորդաբար ուղևորութիւնը լրագրերն ու հեռագիրն դրաղեցուց, բայց այս անձին պաշտօնէն ալ բան մը չենք կրնար հասկնալ։ Բարձրաստիճան պաշտօնական անձանց ուղևորութենէն և բանակցութիւններէն դեռ չկրցաւ արդիւնք տեսնուիլ, ի՛նչ կընայ յուսացուիլ Պ. Վէսկլիսքիի մը ճանապարհորդութենէն, որ դուցէ իւր դաշտային զրաղմանց միակերպութենէն ձանձրացած, ապստամբներուն կամաւոր բանբերութիւն յանձն կառնու, գործի վրայ կելնէ, մայրաքաղաքաբնակ ուղևորելու կը սատարուի։ Հարստութիւն ունեցող անհատ մը կրնայ այսպէս զբօսնուլ, մեծ մարդոց հետ տեսութիւնու յարաբերութիւն կունենայ, անունը հեռագրական թերթերուն վրայ կը թուի, բայց "աղմուկ բաղում վասն ոչնչի"։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Զինուորական գործոց Նախարար Վսեմ. Ցերվիշ փաշան երեքշաբթի օրը Կայսերական պալատն երթալով Վ.Հ. Սուլթանին Ներկայանալէ ետև, կեդրոնական հեռագրատունը դնաց և Հերսէքի զօրաց ընդհանուր հրամանատար Մուխթար փաշային և այլ զինուորական հրամանատարաց հետ հեռագրով խօսակցեցաւ։ Անկից նորէն կայսերական պալատն երթալով խօսակցութեան արդիւնքը Վ.Հ. Սուլթանին հաղորդեց։

Արքունական Մէվրիսի Նուսրէթ շոգենաւն երեքշաբթի իրիկուն մայրաքաղաքէս Փլէք դնաց զօրք և ռազմամթերք տանելով։

Վ.Հ. Սուլթանին թիկնապահներէն (եավէր) Հայտար պէյ ալ նոյն շոգենաւով ճանբայ ելաւ՝ Հերսէքի երթալու և դաւառին վիճակին անձամբ քննելով Վ.Հ. Սուլթանին ճիշդ տեղեկութիւն բերելու համար։

Եգիպտոսէն հեռագրով լուր եկաւ թէ Վսեմ. Աբրահամ փաշան կիրակի օրը Գահիրէ հասնելու է։

Իզմիրի մէջ այս տարի Զատիկ ծանին առթիւ պարպուած տարճանակներէն ու կարճ հրացաններէն 40 հոգի վիրաւորուեր, երեք հոգի մեռեր են։

Կիրակի օրը, Խասգիւղի ծանահանդէսին մէջ քիւրտ բեռնակիր մ'և հայ ջրանկիր մ'իրարու հետ վէճի բռնուելով, գործը մեծցաւ և երկու կողմէ քանի չափ քիւրտ բեռնակիրք և հայ ջրանկիրք իրարու հետ կռուելով տասն հոգի վիրաւորուելէ ետև ոստիկանութեան միջամտութեամբ բաժնուեցան իրարմէ։ Կռուին պատճառ և առաջնորդ եղողներն ալ բռնուելով ոստիկանութեան դուռը տարուեցան։

Սուլթանիէ շոգենաւն անցեալ օր կրած վնասը նորոգելով երէկ իրիկուն էրէյլի գնաց, ուստի ածուխ առնելով Տրապիզոն պիտի երթայ և երկու վաշտ զօրք բերէ։

Պասիրէթ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ անչարժ ստացուածոց սեփականագիր (հէօճէթ) տուող դիւանն՝ որ Էվգաֆէն Տէֆթէրհաննէի պաշտօնատունը փոխադրուած էր, վերըստին Էվգաֆի պաշտօնատունը փոխադրուեցաւ։

Ելումտից նախարարութիւնն երեքշաբթի օրը մարտի ամսականը վճարեց՝ իւր և Բ. Դրան պաշտօնաւորներուն։ Իսկ հին ամսականները տէրութեան գանձուն վիճակը բարւոքելէ ետև պիտի վճարուին։

Աբդուլնական Ասիր շոգենաւն երեկ Քլէշէն մայրաքաղաքս հասաւ վիրաւորներ բերելով։ Ցիշեալ շոգենաւը մէկ երկու օրէն Քլէք պիտի վերադառնայ զօրք տանելով։

Պաղտատի և Հիլլէհի մէջ ժանտախտը միշտ սաստկանալու վրայ է։ տարին 4էն 10 Պաղտատի մէջ 336 հոգի մեռեր են։ Հիլլէհի մէջ ալ 159 հոգի։ Իսմամ—Մուսայի և Նէճէֆի մէջ ալ՝ քանի մը հոգի բռնուեր են։

Երկուշաբթի իրիկուն երկու իտալացի գործաւորք Բէրա Քալիոնճու Գալրուք փողոցին մէջ կռուելով, մին զմիւսը՝ դանակով զարկաւ սպաննելոյ։

Նոր Օրլէանէն լուր կուգան թէ Մաժէսթիք անուն առևտրականնաւ մը Պոսթոնէն 3500 հակ բամբակով Լիվերբուլ երթալու ժամանակ կայծակէ զարնուելով այրեր է։

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ

Ղալաթիա 14 ապրիլ։

Քոնսոլիտէները մինչև 12 1/2 իջնելէ ետև երէկ նորէն ելնել սկսան հրապարակին վրայ պատած զանազան զրոյցներու և մեծակակ շահադէտի մը արժեթուղթ դնելուն վրայ։ Պատած զրոյցներուն ամենէն կարևորները են Ա. խաղաղութեան անվերջով պահուելուն համար մեծ տէրութեանց կողմանէ եղած ջանքն, և Բ. տէրութեան պարտուց տոկոսներուն վճարման յատկացեալ եկամուտները հաւաքելու համար վարձակալ ընկերութիւն մը կազմելու առաջարկութեան Բ. Դռնէն ընդունուած ըլլալը։ Արդարև այս վերջինը կատարուած իրողութիւն մ'է։ Օսմանեան կայսերական Պանքան, Քռէտի Լիոնէ, Սոսիէթէ Ժէնէռալ, Քռէտի Ժէնէռալ, Պանք տը Քոնսթանթինոբլ Սոսիէթէ Օթոման, Լոնտրայի Տէնթ Բալմէր և Ընկ. Սթէֆանովիչ, Զարիֆի, Հանսոն Մավրոքորտաթօ և այլ սեղանաւորական մեծ տուներ այս վարձակալ ընկերութեան մէջ մտած են։ Կայսերական կառավարութիւնն ալ երրորդ մասամբ բաժանորդ պիտի ըլլայ. ընկերութեան։

Ընկերութեան դրամագլուխը պիտի ըլլայ 3,600,000 անուանական լիրա, կէսը կանխիկ վճարելի։ Այս դրամագլուխն ըստ պիտոյից և պարագայից պիտի կրնայ աւելնալ։

Ներկայ պարագայից մէջ այսպիսի ընկերութեան մը կազմութիւնը մեծ կարևորութիւն ունի, որովհետև երաշխաւորութեան ծանր խնդիրը կը լուծէ, և միանդամայն ցոյց կուտայ թէ թէ տէրութեան ելմտական դրութիւնը նոր վերակազմութիւն մ'ստանալու վրայ է։ Այս կարգադրութեան հետ եթէ պատերազմին կասկածները ալ՝ սպառ փարատին և Հէրսէքի ապըստամբութիւնն ալ դադրեցնեն տէրութեանց խոստման համեմատ խաղաղի, վստահութեան վերադառնալուն և մինչև իսկ առաջուանէն աւելի զօրաւոր հիմանց վրայ հաստատուելուն տարակոյս չմնար։

ԼՈՍԱՆԳԵԼԷՍ

ԵՍԱՀԱՏԸ ՈՒՄՈՒՄԻԷ

14 ապրիլ չորեքշաբթի իրիկուն	14, 13
15 ապրիլ հինգշաբթի առաւօտ	
բացուելուս	13, 30
ժամ 5 ին	13, 25

Կ. Պոլիս 14 ապրիլ։

Մարիէթիէ Էֆէնտիի բաժինք Անգլիա		2,20
« փոխանակութեան	»	1,30
Կ. Պոլսոյ Պանքայինն	»	3,
Բրէսի Ժէնէրալ	»	3, 3
Բրէսի Օսթրօ—Թիւրք		—
Երկաթուղեաց	ֆր.	39 3/4
փոխ. 1863	»	80
» 1865	»	82
» 1869	»	77
» 1872	»	24 1/2
» 1873	»	74
Թրամուայ	Օսմ. լիր	1,10

ԱՆԳԼԻԱ ԳԻՆԻՆ

14 ԱՊՐԻԼ

Անգլ. լիրա	դուրս	110 20
Նապոլէոն ոսկի	»	88 18
Իմպէրիալ Ռուս	»	89 10
Դերբոնդ	»	51 22
Հինգ ֆրանք	»	—
Հինգոց	»	106 30
Պլինդ	»	140

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վիէննա 25 ապրիլ

Օտար սեղանաւորաց հաշուոյն հասարեցած դնումներն արժեթուղթերը բարձրացուցին և Պօրսան քաջալերեցին։

Բեղրսպուրկ 25 ապրիլ

Պաշտօնական օրագրին մէջ հրատարակեալ ծանուցագիր մը կը յայտնէ թէ Թուրքիոյ ապստամբեալ գաւառաց խաղաղացման նկատմամբ երեք կայսրութեանց համամտութիւնն անեղծանելի է։ և Գարտաղցի հրոսակներոյ Հէրսէք արշաւելէն ծագած միջադէպին առթիւ աւելի ևս ամրապնդեցաւ։ Պաշտօնական ծանուցագիրը կաւելցնէ թէ Կ. Պոլսէն եկած լուրերը քաջալերական են։ խաղաղութեան պահպանութեանը համար Ռուսիոյ բռնած ընթացքը կատարեալ յաջողութիւն գտաւ, և Թուրքիոյ որոշած միջոցներն ալ պարզապէս պահպանողական պիտի ըլլան։

Գահիրէ 25 ապրիլ

Անգղիոյ առաջարկած ելմտական բարեկարգմանց ծրագիրն ընդունուեցաւ։

Մարիտ 25 ապրիլ

Կարլոսի իշխանն այս առաւօտ հոս հասաւ։

Հռոմ 26 ապրիլ։

Փարիզի իտալական դեսպան Նիգրա ասպետը Բեղրսպուրկի դեսպան անուանեցաւ։ Կ. Պոլսոյ դեսպան Քօրթի կոմսն ալ Փարիզի դեսպան պիտի անուանի. բայց կառավարութիւնն այս միջոցիս Քօրթի կոմսը Կ. Պոլսէն հեռացնելն անպատեհ կը համարի։

(Երէկ իրիկուն օդին աւրուելուն պատճառաւ այս առաւօտ հասնելիք եւրոպական հեռագրերն ուշացան և մինչև կէս օր դեռ հասած չէին։)

Լոնտրա 25 ապրիլ

Ս. Քոնս.		12 1/2
Խոխ	1865	14 1/2
»	1869	13 3/4
»	1871	19 3/4
»	1872	22 1/2
»	1873	13 1/2
Եգիպտ		40 3/4
Անգլ. Քոնս.		95 7/16

Լիվերբուլ 25 ապրիլ

Բամբակ Միտլինկ—Օրլեան 6 1/2

» Ֆաար Տօլէրան 4 5/8—

Գնուած 6000 հակ։

Ա. ԶԳԱՅԻՆ

Ամեն. Ս. Պատրիարք հայրն երէկ կարնոյ նորընտիր կուսակալ Վեհափ. Սամիհ փաշային այցելութիւն տալով, մեծ պատուով ընդունուեցաւ Ն. Վսեմութենէն։

Եգիպտոսէն գրուած նամակ մը հետևեալ տեղեկութիւնները կուտայ Վեհ. կաթողիկոսի ձեռնասուն Սանտալճեան Ստեփան եպիսկոպոսին վրայ, որ անցեալ տարի մայրաքաղաքէս Հռոմ երթալով պապականութիւն ընդունած էր։

«Սանտալճեան Ստեփան եպիսկոպոսն Հռոմ հասնելէն ետև Հասուն գերապայծառի միջնորդութեամբ Պապին ներկայացեր է, որ ուրախ սրտիւ ողջագուրեր ու համբուրեր է զայն՝ իբրև ընդունող և հետևող Հռոմէական կրօնին։

Քանի մ'ամիս առքը Հասուն գերապայծառը զայն Գաղատիա ղրկեր է քարոզչութեան պաշտօնիւ, բայց Ստեփան եպիսկոպոսն արդէն սրտովը ղղջացած ըլլալով իւր կրօնափոխութեան վրայ, Քորֆուէն ուղղակի Աղէքսանդրիա անցեր է, և Եգիպտոսի առաջնորդ Գեր. Մեսրոպ Ս. արքեպիսկոպոսի դիմելով իւր սխալման վրայ ապաշաւ յայտներ և Նորին Սրբազնութեան միջնորդութիւնը խնդրեր է՝ առ Վեհ. կաթողիկոսն և առ Ամեն. Ս. Պատրիարքն, որպէս զի ներեն իւր յանցանաց։

Գեր. Մեսրոպ սրբազան ալ Ստեփան եպիսկոպոսին զղջման աղերսագիրը Ս. Պատրիարք հօր ղրկեր է իւր միջնորդական նամակաւը։

Աղէքսանդրիայէն գրուած վերջին նամակ մ'ալ կը ծանուցանէ թէ Ստեփան եպիսկոպոսն Եգիպտոսէն Երուսաղէմ դնացեր է, ուր առ այժմ կենալով պիտի ապաշխարէ ըստ տնօրէնութեան Վեհ. կաթողիկոսին։

Իզմիր հրատարակուած Արևելեան Մամուլ ամսագրոյն վերջին Մարտի թուոյն մէջ հետևեալը կը կարդանք։

Ա. Մամուրեան էֆէնտի խմբագիր—Տնօրէն Արևելեան Մամլոյ։

Ձեր հրատարակած Արևելեան Մամլոյն փետրվարի թերթին մէջ Հայ ազգին կրօնական պաշտօնաւորաց դէմ անպարկեշտօրէն և յարձակողական ոճով նամակ մը հրատարակուած է. և որովհետև ազգային գրական պաշտօնատան կողմէ ասկից առաջ ամեն լրագիրներու ազդարարութիւն եղաւ թէ կրօնական պաշտօնատարաց դէմ այս տեսակ հրատարակութիւններ ներելի չեն, Բարձրագոյն Մեծ Եպարգոսէն 9 Ռէպիւլ Էվվէլ 1293 թուականաւ և 34 համարաւ եկած հրամանագիրը կը հրամայէ ձեր հանդիսին վեց ամիսուան համար դադարումը, ուստի այսչափ միջոց ձեր հանդէսը դադրեցնելու համար ղրուեցաւ սոյն ազդարարագիրս։ (Ենիք)

30 մարտ 1876 ՄԷՀԷՄԷՏ ԽՈՒՐՇԻՏ

«Վեց ամիսուան դադարման կը դատապարտուի մեր հանդէսն այս հրամանագրով, որու տաճկերէն բնագրին հետ հայերէն թարգմանութիւնն ալ դրինք որպէս զի ամենք իմանայ թէ ի՞նչ հիման վրայ է այս դատապարտութիւնը։

«Այս հրամանին առջև կ'խոնարհինք, այս պատիժը լռելեայն կ'կրենք, վասն զի կառավարութեան կողմէ կ'հասնի, և ցաւօք կընդունինք, վասն զի հայու ձեռօք նիւթուած լինիլը կը նշմարենք։ Միայն մենք կարծէինք թէ տէրութեան և ազգին օգուտը կ'պահանջէ որ մամուլը գոնէ բարոյականի դէմ շարժուածները նշուակէ, և ըստ այնմ վարուելու պարտ համարեր էր խմբագրութիւնս՝ քննադատութեան առարկայ ընելով հմրաւաւոր խմբագրութեան մանաւանդ քանի մը կրօնաւորներ, որ Աւետարանի, բարոյականութեան օրինաց, քահանայութեան պարտուց առջև յանցապարտ են և իբրև այն հանրածանօթ։ Ուստի Շահնուրի նամակը հրատարակեր էինք, որու էական մասը յատկապէս կուսասէր Ստեփանէին կ'վերաբերի։ Արդ՝ սխալեր ենք։ Առաքինին ու մտին, անմեղն ու մեղաւորը, բարին ու չարը, ինչ դասու որ պատկանին, նոյն չափով չափելու է եղեր։ Բայց եթէ ..... վարդապետ ու իր նմանները կ'կարծեն թէ յաղթանակ տարին ճշմարտութեան ու արդարութեան դէմ, չարաչար կը սխալին։ Վրէժ առին միայն, պատասխանելու տեղ զարկին, ինչպէս կ'զարնէ իրաւաղուրկ պոռոտախօս մը։ Հոգ չէ, եթէ ներկան իրենցն է, ապագան մեզի հետ է. եթէ իրենց զէնքը սուրն է, մերը՝ գրիչն է, լոյսն է, ճշմարտութիւնն է, հասարակաց կարծիքն է, որ գիտէ անշուշտ դատել, որու առջև պիտի մնան ինչ որ են այն ճակատներն՝ որոց անբարոյականութեան դրոշմը չսրբուիր երբէք որ և է պաշտպանութեամբ։

«Այժմ կը մնայ մեզի պարտ մը կատարել։ մեր սրտագին ողջոյնը տալ մեր արժանի և ուշիմ բաժանորդաց, որ տաժանելի ձեռնարկութեան մը մէջ մեզ քաջալերեցին և միշտ պիտի քաջալերեն անշուշտ, վերատին տեսնուելու դիտաւորութեամբ։ Առժամանակեայ լռութիւնը՝ որու դատապարտուած ենք՝ անգործութիւն չենթադրեր, մեր միտքն ու գրիչը չպրկեր, մեր սիրտը չվհատեցներ, այլ դաս մը սուրբ հայրերու, ազգանուէր հոգիներու, բարոյական քարոզներու սրտին աւելի խորը թափանցելու փորձ ու առիթ կընծայէ մեզ. ուստի քննութեան և մտածութեան նիւթերը կառատանան, գրականութեան և պատմութեան համար տխուր տեսարաններ ու սև էջեր կը շատանան։ Ստէպ լռել ճնշման ներքև և ընկրկիլ՝ բարոյական ուժ առնուլ է. և թող մեր ուշիմ բաժանորդները հաւատի լինին որ մեր ստանալիք ոյժը միշտ ազգին օգտին համար գործածելով՝ մեր պարտքը լիովին պիտի հատուցանենք և դադարման միջոցին Աբեղեան Մաքսոյ պակսելիք թիւերը ներկայ տարւոյս մէջ պիտի լեցընենք։»

Աղնիւ Մասիս.

Խնդրեմ, հաճէ՛ պատուական լրագրիդ մէջ տեղի մը շնորհել յօդուածոյս։

Բարձրագոյն Դրան կողմանէ եկած հրամանագրի մը մէջ նշանակուած է, որ յետ այսորիկ բոլորովին արգիլեալ են եկեղեցական պաշտօնէից դէմ խիստ և յարձակողական հրատարակութիւններ։ Զգիտեմ որ այսպիսի յօդուածները դադրելով՝ մեր անկարգ և անբարոյական եկեղեցականք ալ պիտի դադրի՞ն իրենց զեղծ վարմունքէն, թէ աւելի ասպարէզը բաց և ազատ գտնելով պիտի գործեն յետինն չար քան զառաջինն. ո՞վ պիտի երաշխաւորէ անոնց. Տէրութի՞ւնը՝ որ մեր ներքին անկարգ գործերուն և վիրաց անտես և անծանօթ է. ազգային ատեա՞նք, որոնք

շատ անդամ՝ յայտնապէս տեսնելով անոնց անկարգ և անբարոյական գործերը, և փոխանակ նախանձախընդիր ոգւով ըստ օրինի այնպիսի յանցապարտները պատժելու յօրինակ այլոց՝ անյիշաչար կը գտնուին, որով աւելի քաջալերութիւն կուտան անոնց անկարգութիւններ գործելու. միթէ կրօնական ժողովներն՝ որոնց մէջ անբարոյականութեամբ բամբասեալ պատասխաններ գըտնուելով դրեթէ ամեն տեղ՝ դեռ ևս պաշտօն կը վարեն 'ի նախատինս Աղգին և 'ի գայթակղութիւն հաւատացելոց։ Մինչև ցարդ ո՞ր կրօնականը մեղապարտ գտնուած ատեն իւր արժանաւոր պատիժը կրած է. ո՞չ ապաքէն ամենքն ալ սրբացած կեղծեն (բրենց համախոհ ատեաններէն. արդեօք ատեանք և պատիժք՝ աշխարհականաց համար միայն սահմանուած են. յանցապարտ կրօնականն ինչո՞ւ համար աշխարհականի պէս իր պատիժը չկրէ, մինչդեռ նա քան զաշխարհականն աւելի պարտի կրել. վասն զի կրկին կը մեղանչէ, սըրբապղծելով նաև իր սուրբ պաշտօնն ու կոչումը՝ յոր անարժանաբար կոչուեր է և կը վարէ զայն։ Այո՛, կը սիրեմ արժանաւոր և բարեկրօն եկեղեցականները, կը յարգեմ և կը պաշտեմ իսկ զանոնք, վասն զի բարձը կոչումն ունին (եթէ իրենք գիտեն և կ'զգան), և ես վրէժխնդիր իսկ եմ անոնց պատուոյն դէմ եղած նախատանաց. բայց երբ յայտնապէս կը նկատեմ անոնց գայթակղական վարմունքն, երբ կը տեսնեմ որ աշխարհականներէ աւելի անբարոյականութեանց մէջ կը թաւալին, և դեռ ևս սուրբ պաշտօն կը վարեն, ո՜հ, ինչպէս հանդուրժելու ենք ասոր. այս է պատճառը՝ որ ժողովուրդը օրէ օր կը զզուի, օրէ օր կը ցըրտանայ հաւատքէ կրօնքէ և եկեղեցիէ, օրէ օր կրօնափոխութեան կը դիմէ. և ինչպէս չ'դիմէ՝ քանի որ իրեն համար մաքրակենցաղ հովիւներ կը պակսին, քանի որ դրեթէ ամեն ատեն իր դաւառին, իր քաղաքին և իր գիւղին մէջ ակներև կը տեսնէ անբարոյական եկեղեցականները։ Մին այս ինչ քաղաքը մեր 'ի վայր կը յուզէ իւր փառասիրութիւնը յագեցնելու համար, միւսն իւր անբարոյականութեամբ ժողովուրդը գայթակղեցընելով՝ անոնց մէջ յուզման պատճառ կը լինի. ուրիշ մը առանց վկայականի և կրօնական ժողովոյ դիտութեան ազատ և անսանձ այլ և այլ քաղաքներ կը շրջի. մին անպարկեշտ վարուք, մին դիւնեմուութեամբ, միւսը հայհոյիչ լեզուաւ և ուրիշ մը այս այն ինչ հաղարու մէկ թերութեամբք և մոլութեամբք ժողովուրդը կը զզուեցընէ։ Ինչպէս կրօնափոխութեան համար բաց չլինին օտար եկեղեցիներու դռները, որոնք այսպիսի պատեհ առիթներու կը ցանկան։ Ինչո՞ւ խեղճ Զմիւռնին քաղաքս այսպիսի ապաշխարութեան և հանդիսաւոր օրերու մէջ բարի վարուք քարոզիչ եկեղեցական մը չունենայ և հոգևոր միխիթարութիւններէ զուրկ մնայ. ինչո՞ւ, վասն զի հաղուագիւտ են մեր մէջ մաքուր բարոյականի տէր ծանրաբարոյ և տաղանդաւոր եկեղեցականք, զորս եթէ գտնեմ, յիրաւի նախ ես պիտի չիջուցանեմ դիրգինեան լապտերը։ Թըշուա՜ռ Աղգ, ո՞ր վերքերդ նստիլ լաւ արժան է. վերքերդ շատ, և դարման մոռածող չ'կայ. ցե՜ր միայն այդ ընէ այս հեք Աղգին։

Զմիւռնիա • ՀՐԱՆՏ

1876 Ապրիլ 3

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Կ. ՊՕԼԻՍ 14 ԱՊՐԻԼ 1876

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

1 Լիրան 100 ղրշ է ն

Բամպակ

Ատանա, թարասուս,	հօխ.	5 3/4—6	
Վրասատ. Պարսկ.	»	—	
Պալըքէս. Կէյվէ, Մայթոս	»	7 —7 1/4	
Բուրդ լուացուած			
Բուռմէլի,	հօխ.	—	—
Անատօլու,	»	—	—
Բուրդ չլուացուած			
Լակի Շէհիր	հօխ. 2 »	7— 1/2	
Եօզղատ, Էնկիւրիւ	»	6—6 1/2	
Քասապպաշի	»	12—12 1/2	լ. 130
			լ. 100
Բուրդ այծի (Թիֆթիք) Էնկիւրիւղ		45—46	
» » Բ. տեսակ	»	38—40	
» » Պէյազար, Քասթ.		43—45	
» » Վան Եայլն		23—28	
Մոլթ այծի,		8—9 լ. 1	լիր. 100
» գաբին ղէյղը		20—22	» 130
Մետաքս			
Պրուսա	հօխան	—	լ. 100
Բաֆրա, Կէյվէ	»	80—125	»
Պարսկ. Սիրիա	»	ֆր. 22—25	
Բուխարա		36 – 40	»
Խոզակ չոր			
Պրուսա, Սիրիա հօխան		38—45	130
Ծակած	»	22—28	»
Ճէհրի			
Կեռասիա, Էնկ. հօ.		10—11	100
Իսքիլիպ, Թօգաթ	»	7—8 1/2	»
Գապլ Խէժ (քիթրէ)	»	35 – 40	»
Կանեփ Անատ.	»	4 1/2—5	130
Աֆիոն ա. տեսակ	»	260—	100
» վար »	»	200 – 220	»
Կոտաատ, քիլէ		50 – 52	լ. 130
Սուսամ, օխ.		2 3/4—3 ղրշ.	»
Անիսոն Բիտսի, օխան		11—12	»
» Բուռմէլի	»	7 – 8	»
» Անատ.	»	4—5	»
Բէհմեն (քիմիոն)	»	3 1/2—4	»
Ջէթ Միտիլի և Աարամիթ հօխ.		5 3/4	ղրշ. 107
» Կիրիա հօխ.		5 3/4—	» »
» Քիոս	»	8	» »
» Մուտանեա		6 1/2	» »
» Ցունաս. վ. օլօս		5 3/4—6 1/4	»
Օճառ Բանտիա հօխ.		4 1/2—4 3/4	»
Հանիա	» »	4—4 3/8	»
» Ռէթիմօ	»	4 1/8—4 1/2	» »
» Միտիլի	»	5—5 1/2	» լ. 130
ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ			լ. 100
Խաֆվէ Բիօ Ա. տես. 100 օխ.		1320—1380	
» Բ. » » »		1200—1280	
» Գ. » » »		1140 – 1180	
» Եէմէն		15—16	լ. 104
Շաքար փուչի Հոլ. կենդ.		193 – 194	լ. 103
» » Գաղղ. »		— —	»
» Գլուխ » քիլ. »		235—	լ. 100
» » 3 » »		245—	»
Պղպեղ Ա. և Բ. տես. օխ.		7—7 1/4	լ. 104
Մեխակ (գարէնֆիլ)	»	25—26	լ. 100
Խունկ կենդ.		220—260	»
Լէղակ (չիվիտ) պէնկ.	»	110—135	»
» » Մատր.	»	50—70	»
Որդան կարմիր (գէրմէզ)		36—40	լ. 104
Բէմբոլ (կապ) Ամեր. սնտ.		62—63	100
Սարամաշէթ ըստ տես.	»	64—98	»
Ապակի	»	20 1/2—21	ֆր.
Ջայ Քոնկիօ	հօխ.	22—28	լ. 105
» Բէքքօ ծաղիկ	»	60 – 150	»
Բրինճ ճէնով. 100 քիլ.		38—41	ֆր.
» Հնդկ. »	ղրշ	148—150	լ. 103
» Եգիպտ. օխ.	»	3 1/4—3 3/4	լ. 120
Ռամ Անգլ.		8 1/2 – 10	կալ. 103
» Ամեր. Թրիէստ		16 3/4—17	»
Կարագ Եղ Սիպիր օխ.		13—13 1/2	1/4 100
» Թրիէստ և Բուս.		8 1/2—9	105
Ճարպ Ռուս. հօխ.		6—7	105
» Բուռմէլի »		8—9	»
Խավեար Ա. տես. »		—	12
» Բ. » »		—	»
ՄԵՏԱՂ			
Երկաթ Թրիէստ սնտուկ		195—200	100
Ցոդաձև և չրջ. կենդ.		63—83—160	»
Ծրար	»	64—65	լ. 106
Տախտակ	»	105—	»
Ղվէտի ճաղ. և ծրար	»	120—128	»
Պղինձ Անգղ. հօխ		15 1/2—16	100
Զինքօ 100	»	105—107	ֆր.
Անագ կենդ.		560—565	»
Կապար տախ. և խողով.	»	160 165	104
Թանաք (Թէնէքէ) 2 սնտ.		260—265	100
Քարփիսա Ե. 15/48 50 քիլ.		90 – 92	»
ԱՐՄՏԻՒ			100
Յարեն կ սրծր, Ազախ, քիլ		26 28	
» » Իսմայիլ	»	26—28	
Կիրքա Ազախ	»	27 - 29	
» Դանուբ	»	25—27	
Կարծր, Պալքէդ. Պուրկ.	»	19—20	
» » Ռօսսոմ. Ազբ.	»	22—23	
Յարեն կակուղ, Դանուբ	»	19 – 22	
» » Բուռմէլի	»	17 - 22	
Եղիպտացոր. Դանուբ	»	10.—11	
» Բօթի, Օրտու	»	10 1/2—11 1/2	
» Բուռմէլի	»	— —	
Գարի. Դանուբ	»	14	
» Բուռմէլի		13—14	
Վարսակ (Եուլ.) Անատ.	»	9 1/2—10	
» Բուռմէլի		9 1/2—10 1/2	
Հաճար (հավատար)	»	17—18	
ԱԼԻՒՐ			
Օտէսա Ա. տես. 60 հօխ.		130—132	լ. 100
» Բ. » »		124—126	»
» Գ. » »		120—122	»
Իպրայ. ըստ » »		78—90	»
Կալաց Ա. » »		100—	»
» Բ. և Գ. » »		92—86	»
Բնիկ Ա. » 60 հօխ.		84—85	100
» Բ. և Գ. » »		84 – 86	»
ՄԱՆՒ ՖԱԹՈՒՐԱ			
Մահուտի			
Թ.		5 —9 լիսրէ 6 3/4 – 7 1/8	105
Մէքսիքան		5—9 » 7—7 3/8	»
Լօնկ Բլոթ		3 —7 1/2 » 6 7/8	»
»		6—10 » 6 7/8	»
»		8 12 » 6 3/4—6 7/8	»
Բամպակ մանած			
Էքսթրա Ն.		8—6/14 լիսր. 44—50	»
Վաթէր	»	» 50—56	»
Էքսթրա	»	16/24 » 62—78	»
Վաթէր	»	» » 52—58	»

ԻԼԱՆ

Ասաքիրի շահանէ իչին 92 սէնէսի հաղիրանը իսլթիտասընան 93 սէնէսի Մայիս Նիհայէթինէ քասար պիր սէնէի քեամիլէ զարֆընտա լուզումի օլան լուհումին Ըսթանպոլ վէ Իսկիւտար վէ Կալաթա ճիհէթլէրինտէ եանի իւչ մահալատէ պաշքա պաշքա վերմէյէ թալիպ օլանլարա նըզամիյէ իտարէսինտէ պուլունան մէրալէրին տախի վերէճէքլէրի լահմին մը քասրինէ նիսպէթէն թաքսիմ իլէ իթա օլունմաք իւզերէ իւճրէթի քաթիյէ վէ հայաթիյէրի թալիպի էօհտէսինտէ օրուպ իշպու Նիսանը Բումինին Եիրմի իքինճի փէնճշէնպիհ կիւնիւ գարարը գաթիսի վերիլէճէյինտէն, իթասընա թալիպ օլանլարըն եէվմի մէգքիւրտէ Տարը Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի։

13 Նիսան 1876

Պապը Սէրասքէրի 3

Ասաքիրի շահանէ էլպիսէ անպարը իչին էամանը մաքպուզ սէնէսինին վիրուտինտէ սիմ մէճիտիյէ եիրմի պիրէր պուչուք ղրուշա օլարաք պէր վէճճի վէճին վերիլմէք իւզերէ միւպայանա օլունճաք օլան 10,000 արշըն էնլի վէ 10,000 արշըն տախի էնսիղ քի ճէման 20,000 արշըն թիրէ ղաշկէ չէրիտինին էնլիսինին պէհէր արշընը 34 վէ էնսիղին պէհէր արշընը 24 փարայա թալիպի էօհտէսինտէ օրուպ Նիսանը բումինին եիրմի պիրինճի չէհարշէնպիհ կիւնիւ գարարը գաթիսի վերիլէճէյինտէն, իթա իթմէյէ թալիպ օլանլարըն եէվմի մէգքիւրտէ Տարը Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի։

13 Նիսան 1876

Պապը Սէրասքէրի 3

Պէյքօղատա քեային ասաքիրի շահանէ քալէվրահանէսինէ լուզումի օրան 30,000 ատէտ պիթիւն եապը Ըսպարթա վէ Պուլտուր վէ Սէմավ սախթիեանընընն էամանը մաքպուզ սէնէտի վիրուտինտէ Բօնեա վիլայէթի տախիլինտէ Ըսպարթա վէ Պուլտուր էմվալինտէն մէթալիք օլարաք վերիլմէք իւզերէ հավալէթէն թէսվիյէ օրունմաք չարթիլէ պէհէր ատէտի 33 ղրուշ 20 փարայա օլարաք թալիպի էօհտէսինտէ օրուպ Նիսանը Բումինին օն ռօքուզունճու փազար էրթէսի կիւնիւ գարարը գաթիսի վերիլէճէյինտէն, իթասընա թալիպ օլանլարըն զիքր օլունան կիւնտէ Տարը Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի։

13 Նիսան 1876

Պապը Սէրասքէրի 2

Ասաքիրի Շահանէ Էլպիսէ անպարը իչին թէսլիմինի մուպէյինին վերիլէճէք մաքպուզ սէնէտի թարիխինտէն իթիպարէն էամանը օթուզ պիրէր կիւն ֆասըլարը իքիշէր թաքսիթ իլէ վէ սիմ մէճիտիյէ եիրմի պիրէր պուչուք ղրուշա օլարաք նրզամիյէ խազինէսինտէն վէ եախսա եինէ իքիշէր թաքսիթ իլէ վէ սիմ մէճիտիյէ եիրմի պիրէր պուչուք ղրուշ հիսապըյլա վերիլմէք իւզերէ հավալէթէն թէսվիյէ իտիլմէք չարթիլէ 2107 մաչա քէմիք բուլունն պէհէր մաչասը 17 ղրուշ 30 փարայա վէ 4312 քեաղըտ թէլ քօփճանընն պէհէր քեաղըտը 12 ղրուշ 30 փարայա օլարաք թալիպի էօհտէսինտէ օրուպ Նիսանը Բումինիր Եիրմինճի սալը կիւնիւ գարարը գաթիսի վերիլէճէյինտէն, իթասընա թալիպ օլանլարըն զիքր օլունան կիւնտէ Տարը Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի։

13 Նիսան 1876

Պապը Սէրասքէրի 2

Մուպայեասը մաքարրէր օլան Շընայարը Ֆիչէնկի քօվան վէ քուրշունլարընընն էվվելճէ իլան օրունան չէրայիթէ թէվֆիքան պէհէր պինին Նիհայէթ քաչար ղրուշա վերէպիլէճէքլէրինէ տայիր իթայէ թալիպ օլանլար թարաֆլէրինտէն թահրիր վէ զարֆը մէօհիւրլիւ օլարաղ հալտէ կէչէն փազար էրթէսի կիւնիւ Տարը Շուրայի ասքէրի պաշ քիթապէթինէ իթա վէ թէսեիր իթմէլէրի կէչէնտէ պաշդաճա իլան քըլընան վարագայէր իչպու էօնիւմիւզտէքի փէնճշէնպիհ կիւնիւ աչըլարաք պիրէր պիրէր քըրաաթ օլունաճաղընա մէպնի քէյֆիյէթ եվրաքը մերքումէ սահիպլէրինին մալիւմի օրմաք վէ եէվմի մէգքիւրտէ սաաթի 8 բատաելէրինտէ քէֆիլլէրի վէ եա քէֆալէթ սենէալէրի իլէ պէրապէր Տարը

Շարաթա հաղորդ պարունակ իշիւն պէհանը հալէ իպթիտար օրունուր։
13 Նիսան 1876

Պապը Սերասքերի 2

Հէր քիմին նէտանեակ 91 սէնէսի Շուպաթըն նիհայէթինէ քատար թա. յինաթը լահմիյէ փուսուլասը վարիւէ, 92 սէնէսի Մայիս նիհայէթինէ տէկին այնէն վէ եախսատ պէտէլէն ախզ իթ. մէլէրի իլան օրունուր։
13 Մարտ 1876

Պապը Սերասքերի

Ի Լ Ա Ն

Շիրքէթի Խայրիյէնին Հասքէյտէ քեային տէստիկեան մահալինաէ մէվ. ճուտ օրուպ լուզումի օրմայան տէմիր խուրտէլէրինին պիլ միւզայիտէ ֆի. ռուխթ օրունաճաղի ճիհէթիլէ, մու. պայասընէ թալիպ օլանլէր Շիրքէթի մէղբիւրէ իտարէխանէսինէ կէլմէլէ. րի, վէ խուրտէլէրի կէօրմէք իստէ. յէնլէր մահալի մէղբիւրէ կիտուպ մու. այեէնէ իյլէմլէրի Շիրքէթի Խայրիյէ թարաֆընատան իլան օրունուր։

Կէչէն տօքսան պիր սէնէսի չէհ. րի աղօսթօսընտա իւսկիւտար վարօր. լէրինին պիրինտէ ունուտուլուպ իտա. րէխանէ յէ կէթուրիլմիշ օլան ուֆաք պիր ճիւզատան տէրուունինտէ չէնտ ա. տէտա լիոայի Օսմանլինին սահիպի հէ. նուզ զուհուր իթմէտիկինատէն, հէր քիմին իսէ կէլուպ ալմալէրի իչուն Շիրքէթի Խայրիյէ թարաֆընատան ի. լան օրունուր։

Շիրքէթի Խայրիյէ վարօրլէրինին իշպու չէհրի Նիսան ղայէսինէ քատար չիմտիքի իլաննամէ մուճիպլինէ հա. ըէքէթ լատէճէքլէրի իլան օրունուր։
12 ապրիլ 1876

ԼԻԹԼ ՎԱՆՋԷՐ

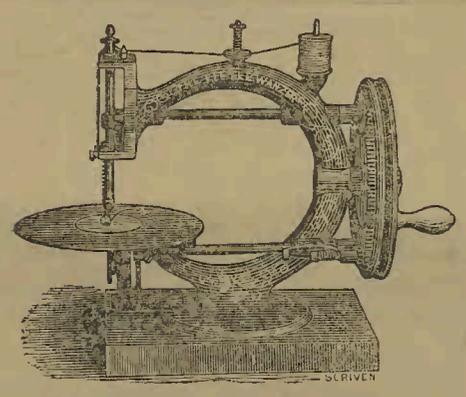

Ընտանեաց համար ձեռքով դոր. ծող ԼԻԹԼ ՎԱՆՋԷՐ կոչուած անքակ կար կարող մեքենային ինչչափ պի. տանի ըլլալն իմացնելու համար բա. ւական է իբրև ապացոյց յառաջ բե. րել որ հիմա Մեծն Բրիտանիա և Իր. լանտիա սոյն մեքենայէն 100,000 էն աւելի գործածութեան մէջ կը գտ. նուի։

ԼԻԹԼ ՎԱՆՋԷՐ մեքենան հընա. րող ուրիշ ամէն մեքենաներուն վը. րայ տեսնուած պակասութիւններն աղէկ դիտած ըլլալով ինքն անոնցմէ բոլորովին աղատ մեքենայ մը շինուած է, որն որ վերջին աստիճանի պարզ է և ամէն տեսակ կար կը չարէ։

Այս մաքինաներէն և նաև ՍԻՆ. ԿԸՐԻ, ՀԱՌԻի և ԷԼԱՍԹԻԲի գործի. ներէն թէ արհեստաւորաց և թէ ըն. տանեաց համար միշտ պատրաստ կը գտնուի

ՂԱԼԱԹԻԱ Ս· Մ· ՄԻՆԱՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ· ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԱՂԱԶԱՆ

Տեսակները ամենալաւ ու գիները շատ աժան են.—Դնել ուղղը առաջ մեր գործիքները թող քննէ, որոնք կերաշխաւորենք ու պայմանաւ կը ծախենք։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇՈԳԵՆԱԻՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1876 ԱՊՐԻԼ 1 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ ԱՊՐԻԼ 30

ԲՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱԻՆԵՐԸ

Ժամ	Թվ.		Ե-բոպոլոն Եղէբ
12		20	Եէնիմահալլէէն Մէզարպ· Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա Եէնիքէօյ Սմէնեա, Պոյաճ· Ր· Հիսար· Պէպէք։
1		18	Ր· եւ Ա· Գավաքէն Մէզարպ· Պէօյիւքտ, Թարապիա, Եէնիքէօյ Էմիրկէն, Ր· Հիսար, Պէպէք։
2		19	Եէնիմահալլէէն Պէօյիւք· Թարապիա, Պէյքօզ, Եէ. նիք· Էմիրկէն, Ր· Հիսար, Վանիք· Զէնկէլ· Պէյլէրպէյ Գուզկ· (բացի ուրբաթէ)։
3	30	32	Եէնիմահալլէէն Մէզար· Պէօյիւք· Թարապիա, Եէնիք· Սմէնեա, Էմիրկէն· Ր Հիսար Պէպէք· Արնավ· Օրթաք· Պէշիք (Ուրբաթ օրերը ժամը 3 ին)։
4	30	20	Եէնիմահ. Պէօյիւքտ· Թարապ· Եէնիք· Սմէն· Էմիրկ· Պոյաճ· Ր Հիսար Պէպէք, Արնավ·Գուրուչ· Օրթաք· Պէշիքթաշ։
6	30	2	Եէնիմահալլէէն Պէօյիւքտ· Թարապ· Պէյքօզ, Եէնիք· Էմիրկէն, Դանլըճա, Ր· Ա· Հիսար, Գանտիլլի Արնա. վուտք Զէնկ· Պէյլէրպէյ, Օրթաքէօյ Գուզկունճուք, Պէշիքթաշ, Իսկիւտար։
8	45	19	Եէնիմահալլէէն, Մէզարպուրնու· Պէօյիւքտէրէ· Թարապ· Պէյքօզ· Եէնիք· Պոյաճ· Ր· Հիսար· Պէպէք· Արնավ· Գուրուչ· Օրթ· Պէշիկթաշ։
10		22	Մէզարպ· Պէօյիւք· Թարա, Եէնիք· Էմիրկ· Ր· Հիսար, Արնավ, Օրթաք· Պէշիկթաշ։

Աբնավուտ էեղէն

12		1	Արնավուտք· Գուրուչ· Օրթաքէօյ· Պէշիկթաշ։
12	30	3	Արնավ· Գուր· Օրթաքէօյ, Պէշիք· Գապաթաշ։
1	5	22	Պէպէք· Արնավ· Գուրուչ· Օրթաքէօյ· Պէշիկթաշ։
1	45	1	Արնավ· Գուր Օրթ· Պէշիկ· Գապաթաշ։
2	20	3	Պէպէք, Արնավ· Գուրուչ· Օրթաքէօյ, Պէշիքթաշ։
3		22	Արն· Գուր· Օրթաք· Պէշիկթաշ, Գապաթաշ։
3	45	1	Արնավուտքէօյ, Գուր· Օրթաքէօյ· Պէշիկթաշ, Գապաթաշ։
10	50	1	Արնավուտքէօյէն ուղղակի կամուրջ։

Աէչկոն եղէբ

12		21	Պէյքօզ, Բաչ, Գանլըճա, Ա· Հիսար, Գանտ· Վանիքէօյ Զէնկէլք, Պէյլէր, Գուզկունճ։
12		2	Վանիքէօյէն Զէնկէլ, Պէյլէրպ, Գուզկունճք, Գապթշ։
1		17	Պէօյիւքտէրէ, Քիրէճպ· Թարապ· Պէյքօզ, Բաչապահ· Գան· Ա· Հիսար· Վանիքէօյ· Զէնկէլք· Պէյլէրպ· Գուզկունճուք։
4		21	Պէյքօզ· Բաչապ· Գան· Ա· Հիսար· Գանտ· Վանիք· Զէնկ· Պէյլէրպէր· Գուզկ։
9		3	Պէյքօզ· Բաչապ· Գանլ· Ա· Հիսար, Գանտ· Զէնկ· Պէյլ· Գուզկ· Իսկիւտար· (Ուրբաթ օրերը Զուպուքլու)։
10		33	Վանիքէօյ· Զէնկէլք։

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱԻՆԵՐԸ

Ե-բոպոլոն Եղէբ

1	15	2	Գապաթաշ, Իսկիւտար, Պէշիքթաշ, Գուզկունճուք, Օրթաքէօյ Պէյլէրպէյ Զէնկ· Ատնավ· Գանտիլլի Ա· Հիսար· Ր· Հիսար, Գանլըճա· Էմիրկէն· Եէ. նիք· Պէյքօզ Թարապիա· Պէօյիւքտ· Եէնիմահ։
2	45	20	Պէշիկթաշ· Օրթաք· Գուր· Արնավ· Պէպէք· Ր· Հիսար, Պոյաճ· Եէնիք· Թարապ· Պէօյիւքտ· Եէնիմահ։
5		19	Պէշիկթաշ· Օրթաք· Արնավ· Պէպէք· Ր· Հիսար· Էմիրկ· Եէնիք· Պէյքօզ, Թարապ· Պէօյիւք· Մէզարպ· Եէնիմահ։
6	15	3	Իսկիւտար· Պէշիկթաշ· Գուզկունճուք· Օրթաք· Պէյլէր· Զէնկ· Արնավ· Գանտ· Ր· Հիսար· Էմիրկ· Եէնիք· Պէյքօզ։
8		22	Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Արնավուտքէօյ Ր· Հիսար· Էմիրկէն· Եէնիք· Թարապիա· Պէօյիւք· Մէզարպ։
9	30	20	Գուզկ· Պէյլ· Զէնկէլ· Վանիք· Ր· Հիսար, Պոյաճ· Սմէն· Եէնիք· Թարապ· Պէօյիւք· Մէզարպ· Ր· եւ Ա· Գավաքէ։ (բացի ուրբաթէ)։
10	30	18	Պէշիկթաշ· Պէպէք, Ր· Հիսար, Էմիրկէն· Եէնիք· Թարապ· Պէօյիւք· Մէզարպ· Եէնիմահ։ (Ուրբաթ օրերը ժամը 10 1/4 ին Գավաքները հանպիպելով)։
10	45	32	Օրթաք· Արնավ· Պէպէք· Ր· Հիսար Էմիրկէն· Սմէն· Եէնիք· Թարապ· Պէօյիւքտ· Մէզարպ· Եէնիմահ։
11	15	19	Պէպէք Ր· Հիսար· Պոյաճ· Եէնիքէօյ· Թարապ· Պէօ. յիւքտ· Եէնիմահ։

Արնավուտ էեղ

1		1	Պէշիկթաշ· Օրթաքէօյ· Արնավուտքէօյ·
1	45	3	Ուղղակի Արնավուտքէօյ։
2	15	22	Ուղղակի Արնավուտքէօյ։
3		1	Պէշիքթաշ· Պէյլէր· Արնավուտքէօյ։
9	15	32	Պէշիկ· Օրթաք· Գուրուչ· Արնավ· Վանիք։
10		1	Գապաթաշ· Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Գուրուչէշմէ· Արնավ։
11	5	3	Գապաթաշ· Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ, Գուրուչ· Արնավ·
11	35	1	Պէշիքթաշ· Օրթաքէօյ· Գուրուչ· Արնավուտքէօյ·
12		2	Պէշիք· Օրթաքէօյ· Գուրուչէշմէ· Արնավուտքէօյ·

Աէչկոն Ե էբ

2	15	21	Իսկիւտար· Գուզկունճուք· Պէյլէրպէյ· Զէնկէլ· Վանիք· Գանտ· Ա· Հիսար· Գանլ· Բաչապ· Պէյքօզ· (Ուրբաթ օրերը ժամը 2 1/2 ին, Զուպուքլու)։
10	15	17	Գուզկ·Պէյլէրպէյ· Զէնկ· Վանիք· Ա· Հիսար Գանլ· Բաչապահճէ· Պէյքօզ· Քիրէճպ· Պէօյիւքտէրէ։ (Ուրբաթ օրերը ժամը 10ին)։
11	5	21	Գուզկ· Պէյլէրպէյի· Զէնկէլք· Վանիք· Գանտ· Ա· Հիսար· Գանլըճա, Բաչապահճէ, Պէյքօզ·
11	45	22	Գապաթ· Գուզկ· Պէյլէրպ· Զէնկէլ· Վանկ· (Պէպէքի պահճէ իսկէլէսին պիտի կենայ,

---

Այս լրագիրը չաբաթը երեք անգամ կը հրատարակուի, երէքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը։ Բաժանորդագրութեան տեղերն են Ղալաթիա Սանտրքճիլար ճատտէսի թիւ 198, Ղօրօ խան Մասիսի խմբագրատունը։

Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոդա. բարձուաց սենեակները։

ԻԶՄԻՐ· Յակոփան աղա Ցէտէեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ· Խոսրով էֆ· Լսկիճեան.
ՊՐՈՒՍԱ· Յակոբան աղա Թանկէրեան.
ԹԷՔԻՐՏԱՂ· Յովակիմ աղա Ուզունարդեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ· Խաչատուր աղակլմասեան
ԿԱՐԻՆ· Կարապետ պատուելի Զաքարեան.
ՎԱՆ· Կարապետ աղա Նաթանեան.
ՄՈՒՇ Մկրտիչ աղա Փոթիկեան.
ԵԱՇ· Մ· աղա Խաչիկեան.
ՖՈՓՇԱՆ Ֆէրհատ աղա Ս Ֆէրհատեան
ԵՐԶՆԿԱՑ· Թադէոս աղա Բագրատունի։
ՍԻՎՐԻՀԻՍԱՐ· Արժ. Ֆ· Ռուբէն·

Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրուիլ ուզողներն ասոնց տեղերէն մէկուն հետ կրնան թղթակցիլ։

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ· Ս· ԻԹԻՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
ՂԱԼԱԹԻԱ ՂՕՐՕ ԽԱՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱՏՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH AND MERCANTILE INSURANC COMPANY
ՆՕՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒՏ ՄԷՐԲԷՆԹԱՅԻ ԱՊԱՀՈՎԱՏՈՒԹԻՒՆ
ԼՈՆԴՐՍԻ ԵՒ ԷԴԻՆԲՈՒՐԳԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Ամբ· Լր·

Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ	2,000000
Վճարեալ դրամագլուխ	250,000
Պահեստի դրամ հրդեհի ճիւղէն զոյացեալ	827,238—1,077238
1872ին հրդեհի զուտ հասոյթը	303,746

NORTHERN ASSURANCE COMPANY
ՆՕՐԹՀԸՐՆ ԱՊԱՀՈՎԱՏՈՒԹԻՒՆ
ԼՈՆԴՐՍԻ ԵՒ ԷԴԻՆԲՈՒՐԳԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Ամբ· Լր·

Բաժանորդագրեալ դրամագլուխ	3,000000
Վճարեալ դրամագլուխ	150,000
Պահեստի դրամ հրդեհի ճիւղէն զոյացեալ	315,000—465,000
Զուտ հասոյթ 1872ի	315,364

Ստորագրեալք իրենց բազմաթիւ յաճախորդաց և այս քաղաքիս ընդհանուր հասարակութեան կը ծանուցանեն որ իրենք վերոյիշեալ երկու ընկերութեանց միացեալ գործակատար ընտրուած ըլլալով, այնպիսի դրութեան մը մէջ կը գտնուին, որով հրդեհի դէմ ապահովութեան մեծ դիւրութիւններ կը մատուցանեն։

Ապահովութեանց կարգադրութիւնները կը բաղկանան երկու ընկերութեանց մէջ համեմատական բաժանումէ մը, և այսպէս ապահովութեան և դիւրութեան աւելնալովն՝ Ընկերութիւնս ալ կրնայ աւելի մեծագումար ապահովութիւն բռնողներու ինքզինք ներկայացուցանել։

Գրեթէ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնան ընդունուիլ ինչպէս Բերայի Ղալաթիոյ և Պոլսոյ մէջ, նոյնպէս մօտակայ քաղաքները գիւղերը և գաւառները։

Գիներուն և աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել Միացեալ ընկերութեանցս գրասենեակը Ղալաթիոյ Բէրշէմսի բազարի մօտ Պաւանի խան թիւ 5։

Լիազօր գործակատար
Վ· Ռ· ՍՈՒՄՆ